

ภาคผนวกที่ 2

รายละเอียดโครงการในแผนปฏิบัติการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
บริเวณลุ่มน้ำเลยตอนบน

1. แผนงานฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติให้สามารถใช้ประโยชน์ได้สูงสุด

1.1 โครงการรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์และใช้น้ำอย่างคุ้มค่า

1. หลักการและเหตุผล

สภาพการใช้น้ำของกลุ่มน้ำเลยตอนบนประกอบไปด้วย การใช้น้ำทางด้านการเกษตรกรรม อุปโภคบริโภคของประชาชน ซึ่งความต้องการใช้น้ำในกิจกรรมต่างๆ มีปริมาณความต้องการเพิ่มมากขึ้นตามความเจริญเติบโตของประชากร และสภาพการใช้น้ำปัจจุบันของประชาชน ในเขตชุมชนต่างๆ ยังขาดการจัดการในเรื่องการใช้น้ำอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ประชาชนขาดความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์แหล่งน้ำใช้ วิธีการใช้น้ำอย่างคุ้มค่า และจะเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้เป็นประจำสม่ำเสมอในหลายพื้นที่ ซึ่งนอกจากจะเกิดปัญหาภัยแล้งแล้งก็ยังมีสาเหตุขาดความรู้ในการรักษาสภาพแหล่งน้ำและคุณภาพน้ำ ดังนั้นเพื่อประชาชนได้มีส่วนร่วมในการควบคุมการใช้น้ำทรัพยากรน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีการใช้น้ำอย่างยั่งยืน จึงสมควรที่จะพัฒนาประชาชนในชุมชนต่างๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1) เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชน ในเรื่องการอนุรักษ์น้ำและการใช้น้ำอย่างคุ้มค่า
- 2) เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนน้ำในกลุ่มน้ำเลยตอนบน
- 3) เพื่อช่วยให้สามารถเกิดการใช้น้ำอย่างยั่งยืน

3. พื้นที่ดำเนินโครงการ

องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอภูหลวง

4. ระยะเวลาดำเนินการ

เป็นเวลา 2 ปี ช่วงระยะเวลาปี พ.ศ. 2552 — 2553

5. เป้าหมายของโครงการ

- 1) ดำเนินการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน และองค์กรท้องถิ่นในกลุ่มน้ำเลยตอนบน ในเขตชุมชนต่าง ๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์น้ำและการใช้น้ำ

- 2) จัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชน เรื่อง การอนุรักษ์และการใช้น้ำ

6. กิจกรรมของโครงการ

- 1) การความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการประหยัดน้ำ และวิธีการใช้น้ำอย่างคุ้มค่าโดยอบรมผู้นำชุมชน และองค์กรท้องถิ่นให้เป็นตัวแทนเผยแพร่ความรู้การอนุรักษ์น้ำและการใช้น้ำอย่างคุ้มค่า
- 2) จัดทำเอกสารเผยแพร่เรื่องการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ การหมุนเวียนน้ำที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ การลดปริมาณการใช้น้ำ การดูแลรักษาแหล่งน้ำ เช่น การไม่ทิ้งขยะมูลฝอยลงแหล่งน้ำ การแก้ไขปัญหาหน้าเสียดจากบ้านเรือน ฯลฯ เป็นต้น
- 3) ประเมินผลโครงการแบบมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ

7. งบประมาณ

ปี พ.ศ. 2552 งบประมาณ 250,000 บาท

ปี พ.ศ. 2553 งบประมาณ 250,000 บาท

8. การบริหารโครงการ

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการจัดทำโครงการและจัดหางบประมาณ
- 2) การดำเนินกิจกรรมอบรมต่างๆ ขอความร่วมมือทางวิชาการจากสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด และกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

9. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งน้ำ และการรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งน้ำ
- 2) เกิดการให้ทรัพยากรน้ำของกลุ่มน้ำเลยตอนบน อย่างคุ้มค่าและมีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
- 3) ช่วยลดปัญหาขาดแคลนน้ำใช้ของชุมชนต่างๆ ในกลุ่มน้ำเลยตอนบน
- 4) ช่วยลดปัญหาน้ำเสียที่จะระบายลงแหล่งน้ำเนื่องจากการใช้น้ำจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 โครงการฝึกอบรมผู้นำชุมชนเรื่องการฟื้นฟูและรักษาแหล่งน้ำ

1. หลักการและเหตุผล

ผลการศึกษาสำรวจของปฏิบัติการพัฒนาทรัพยากรระบบลุ่มน้ำเลยตอนบน ได้วิเคราะห์ถึงสภาพการใช้น้ำของลุ่มน้ำเลยตอนบน พบว่า มีลักษณะปัญหาของการขาดแคลนน้ำ เนื่องจากขาดระบบเก็บกักน้ำใช้หรือแหล่งน้ำที่จะให้น้ำใช้ โดยมีสาเหตุเกิดจากปริมาณน้ำในธรรมชาติของลุ่มน้ำมีปริมาณน้อยกว่าความต้องการใช้น้ำ

ปัจจุบันแหล่งน้ำต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้นโดยหน่วยงานราชการต่าง ๆ หรือแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีใช้ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในลุ่มน้ำ จำนวน 46 หมู่บ้าน อยู่ในความดูแลบำรุงรักษาและซ่อมแซมบูรณะโดยหน่วยงานราชการหลายหน่วยงาน เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักทางหลวงชนบท (สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท เดิม) กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมอนามัย ฯลฯ จึงทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานในด้านการหางบประมาณที่อาจซ้ำซ้อน และความสับสนในการดูแลระหว่างหน่วยงาน ดังนั้น จึงควรให้ประชาชนในท้องถิ่นแต่ละหมู่บ้านได้มีส่วนในการบำรุงรักษาบูรณะซ่อมแซมแหล่งน้ำใช้ของตนเอง

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1) เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักบำรุงรักษาแหล่งน้ำใช้ของตนเอง
- 2) เพื่อช่วยให้แหล่งน้ำต่าง ๆ ของหมู่บ้านในลุ่มน้ำเลยตอนบน เก็บกักน้ำไว้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้ของหมู่บ้านในลุ่มน้ำ

3. พื้นที่ดำเนินงานโครงการ

องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูหลวง

4. ระยะเวลาดำเนินงาน

เป็นเวลา 4 ปี ช่วงระยะเวลา พ.ศ. 2552 — 2555

5. เป้าหมายของโครงการ

ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งน้ำใช้ของหมู่บ้าน

6. กิจกรรมของโครงการ

- 1) จัดตั้งอบรมกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อฟื้นฟูและรักษาแหล่งน้ำใช้ในหมู่บ้าน โดยให้มีกิจกรรมทำความสะอาดแหล่งน้ำ การขุดลอกห้วยหนองคลองบึงเก็บกักน้ำใช้ในหมู่บ้าน
- 2) จัดกิจกรรมประกวดการรักษาดูแล และพัฒนาแหล่งน้ำระหว่างหมู่บ้าน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการฟื้นฟูและรักษาแหล่งน้ำของหมู่บ้าน
- 3) ประเมินผลโครงการแบบมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ

7. งบประมาณ

ปี พ.ศ. 2552	งบประมาณ 100,000 บาท	ส่งเสริมกิจกรรมชมรมกลุ่มผู้ใช้
ปี พ.ศ. 2553	งบประมาณ 100,000 บาท	ส่งเสริมกิจกรรมชมรมกลุ่มผู้ใช้
ปี พ.ศ. 2554	งบประมาณ 100,000 บาท	ส่งเสริมกิจกรรมชมรมกลุ่มผู้ใช้
ปี พ.ศ. 2553	งบประมาณ 100,000 บาท	ส่งเสริมกิจกรรมชมรมกลุ่มผู้ใช้

8. การบริหารโครงการ

- 1) ปกครองจังหวัดร่วมกับสำนักงานอำเภอต่างๆ ในลุ่มน้ำเลยตอนบน ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำประจำหมู่บ้านเพื่อรักษาฟื้นฟูและรักษาแหล่งน้ำ และแนะนำให้กลุ่มดำเนินกิจกรรมดูแลรักษาแหล่งน้ำตามความเหมาะสมโดยใช้งบประมาณและแรงงานท้องถิ่น
- 2) ปกครองจังหวัดร่วมกับสำนักงานอำเภอส่งเสริมให้มีกิจกรรมดูแลแหล่งน้ำโดยจัดกิจกรรม เช่น ประกวดการดูแลรักษาแหล่งน้ำ การสนับสนุนเครื่องจักรกลช่วยขุดลอกแหล่งน้ำ

9. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ประชาชนแต่ละหมู่บ้านในลุ่มน้ำเลยตอนบน รู้จักที่จะดูแลรักษาแหล่งน้ำใช้ของตนเอง อันเป็นการพึ่งพาตนเองและช่วยลดงบประมาณของทางราชการในการบำรุงรักษาแหล่งน้ำ
- 2) ช่วยให้แหล่งน้ำในชุมชนหมู่บ้านต่างๆ สามารถเก็บกักน้ำใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) การดูแลรักษาแหล่งน้ำจะช่วยให้เกิดการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีของชุมชนหมู่บ้าน อันได้แก่ ทัศนียภาพและความชุ่มชื้นของแหล่งน้ำ

1.3 โครงการคุ้มครองป่าไม้และพื้นที่ต้นน้ำลำธาร

1. หลักการและเหตุผล

จังหวัดเลยมีพื้นที่ป่าไม้ทั้งสิ้น 7893.5 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,933,462 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 25.7 ของพื้นที่จังหวัด หรือประมาณร้อยละ 13.5 ของพื้นที่ป่าไม้ในภาคอีสาน สภาพป่าสมบูรณ์ส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบเพือกเขาสูง มีความสูงตั้งแต่ 300-600 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประกอบด้วยไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ เช่น ไม้มะค่าโมง ไม้ตะเคียนทอง ไม้ประดู่ ไม้แดง ไม้เต็งรัง ไม้ตะแบก เป็นต้น สำหรับป่าไม้ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำเลยตอนบนประกอบด้วย เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง ป่าสงวนแห่งชาติภูหลวง เขตป่าสงวนแห่งชาติภูหอ จากรายงานแผนปฏิบัติงานเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จังหวัดเลย ประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม พบว่า ปัญหาการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ของอำเภอภูหลวงเกิดจากสาเหตุสำคัญ คือ การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ของราษฎรเพื่อนำพื้นที่มาใช้ในการเกษตรกรรม โดยเฉพาะพื้นที่เร่งด่วน คือ พื้นที่รอบๆ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวงที่มีการบุกรุกเขตป่าอย่างรุนแรงตลอดแนว และบริเวณตำบลเลยวังไสย์ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณป่าต้นน้ำลำธาร

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงมีความจำเป็นต้องรักษาป่าไม้ที่เหลืออยู่อย่างจริงจัง และควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาป่าไม้ด้วย วิธีการจัดตั้งหน่วยพิทักษ์ป่าประจำหมู่บ้านตามแนวเขตป่าอนุรักษ์และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขตอำเภอภูหลวง จังหวัดเลย

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1) เพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายป่าไม้เพื่อรักษาสภาพความสมดุลของธรรมชาติ
- 2) เพื่อดำเนินการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการรักษาทรัพยากรป่าไม้
- 3) เพื่อช่วยในการรักษาต้นน้ำลำธารของลุ่มน้ำเลยตอนบน

3. พื้นที่ดำเนินโครงการ

ป่าสงวนแห่งชาติและเขตรักษาสภาพป่าภูหลวง

4. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

เป็นเวลา 4 ปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 – 2555

5. เป้าหมายของโครงการ

เพื่อลดการบุกรุกทำลายป่าและช่วยให้สามารถฟื้นฟูสภาพได้ตามธรรมชาติ

6. กิจกรรมของโครงการ

- 1) จัดตั้งหน่วยพิทักษ์ป่าประจำหมู่บ้านที่อยู่ตามแนวป่าโดยจัดจ้างประชาชนในท้องถิ่น
- 2) อบรมให้ความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของการรักษาป่าและการดูแลป่า
- 3) ประเมินผลโครงการแบบมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ

7. งบประมาณ

- ปี พ.ศ. 2552 งบประมาณ 200,000 บาท
ปี พ.ศ. 2553 งบประมาณ 200,000 บาท
ปี พ.ศ. 2554 งบประมาณ 200,000 บาท
ปี พ.ศ. 2555 งบประมาณ 200,000 บาท

8. การบริหารโครงการ

กรมป่าไม้ดำเนินการผ่านกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชและป่าไม้จังหวัด จัดตั้งหน่วยพิทักษ์ป่าประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอภูหลวง โดยให้หน่วยพิทักษ์ป่ามีบทบาทควบคุม ป้องกันการตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าอนุรักษ์ และป่าอุทยานควบคุมป้องกันการล่าสัตว์ป่า โดยเฉพาะสัตว์ป่าสงวนประสานงานกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในการใช้ทรัพยากรป่าไม้ของชาวบ้านใน เขียงอนุรักษ์ เช่น การปลูกพืชไม้ผล เศษไม้ใช้สอยตามแนวรอยต่อของเขตป่า และการจัดตั้งป่า ชุมชนและป่ากันชน

9. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) การป้องกันปัญหาการบุกรุกทำลายป่าโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการ
- 2) รักษาสภาพแวดล้อมธรรมชาติให้สัตว์ป่าได้อยู่อาศัย
- 3) รักษาต้นน้ำลำธารของแหล่งน้ำอุปโภคบริโภคของประชาชน ในลุ่มน้ำเลยตอนบน
- 4) ลดปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง เนื่องจากป่าไม้ช่วยซับน้ำฝนที่ตกลงมาให้ไหลลงสู่ลุ่มน้ำอย่างสม่ำเสมอได้ตลอดป่า

1.4 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินขนาดเล็ก

1. หลักการและเหตุผล

อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย ประสบปัญหาด้านแหล่งน้ำอยู่ 2 ประการ คือ การขาดแคลนน้ำเพื่อการบริโภค อุปโภค และการเกษตรในฤดูแล้ง เนื่องจากแหล่งน้ำผิวดินต่างๆ จะแห้งขอด ปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ แหล่งน้ำตื้นเขิน จากการชะล้างพังทลายของดินตามภูเขาหรือการกัดเซาะบริเวณริมตลิ่ง เนื่องจากการไหลของน้ำในฤดูน้ำหลากอย่างรวดเร็ว สาเหตุของปัญหาดังกล่าว อาจเนื่องจากลักษณะทางภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง จึงเป็นแนวกั้นลมมรสุมปริมาณน้ำฝนที่ตกลงในจังหวัดเลยจึงน้อย ทำให้ขาดแคลนน้ำโดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูแล้ง นอกจากนี้แล้ว การขาดแหล่งเก็บกักน้ำหรือควบคุมปริมาณน้ำที่มีมากเกินไปในฤดูฝนให้สามารถนำมาใช้ในฤดูแล้งได้เป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง โดยเฉพาะการนำน้ำมาใช้ในการทำการเกษตร ผลการขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตรกรรม ทำให้ราษฎรไม่สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินได้เต็มที่ ทำให้ผลผลิตไม่สมบูรณ์ เกษตรกรจึงมีรายได้น้อยเกิดปัญหาความยากจน

การพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำขนาดเล็กมีหลายรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพแหล่งให้น้ำ เช่น แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง สระเก็บน้ำ รวมทั้งลักษณะภูมิประเทศที่มีความลาดชัน มีพื้นที่ราบน้อย จึงจำเป็นต้องพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กกระจายลงไปในพื้นที่ลุ่มน้ำตามคลองหรือห้วยสาขาต่างๆ เพื่อให้น้ำแก่พื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งจะเป็นการสร้างโอกาสและสามารถยกระดับรายได้ของเกษตรกรอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กสำหรับเก็บกักและส่งน้ำให้กับเกษตรกรอย่างเพียงพอ
- 2) เพื่อให้มีแหล่งน้ำในการบริโภค อุปโภคตลอดปี

3. พื้นที่ดำเนินโครงการ

พื้นที่ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอภูหลวง

4. ระยะเวลาดำเนินงาน

4 ปี พ.ศ.2552-2555

5. เป้าหมายของโครงการ

- 1) เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้ในการทำเกษตรกรรมในบริเวณลุ่มน้ำเลยตอนบน บริเวณอำเภอภูหลวง
- 2) เพื่อเป็นแหล่งน้ำเสริมให้แก่ประชาชนใช้ในการอุปโภค บริโภค
- 3) เพื่อช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเนื่องจากปัญหาการขาดแคลนน้ำในการประกอบอาชีพ

6. กิจกรรมโครงการ

- 1) สำรวจพื้นที่ในตำบลต่างๆ ที่มีศักยภาพสำหรับการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก
- 2) ออกแบบการก่อสร้าง
- 2) ดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กตามความเหมาะสม
- 3) ฟื้นฟูสภาพแวดล้อมบริเวณแหล่งน้ำที่มีอยู่แล้วโดยการขุดลอก และปรับสภาพรอบอ่างเก็บน้ำ
- 4) ประเมินผลโครงการแบบมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ

7. งบประมาณ

- 1) สำนักงานชลประทานจังหวัดเลย
- 2) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย

8. การบริหารโครงการ

สำนักงานชลประทาน ร่วมกับ อบจ.เลย สำรวจ ออกแบบและก่อสร้าง รวมทั้งจัดสรรน้ำให้พื้นที่เกษตรกรรมตามเป้าหมาย

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ราษฎรในพื้นที่เกษตรกรรมจำนวนประมาณ 1,000 ไร่/อบต. มีน้ำใช้ในการทำเกษตรกรรมตลอดทั้งปี
- 2) ราษฎรในพื้นที่ใกล้เคียงสามารถใช้เป็นแหล่งน้ำเสริมเพื่อการบริโภค อุปโภคได้
- 3) ช่วยเพิ่มความชุ่มชื้นในดินโดยรอบแหล่งน้ำ ซึ่งจะช่วยยกระดับน้ำใต้ดินและสร้างความอุดมสมบูรณ์แก่ดิน รวมทั้งพัฒนาเป็นแหล่งน้ำเพื่อการประมงได้

1.5 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตรกรรม (นาร่อง)

1. หลักการและเหตุผล

จากข้อมูลการสำรวจทางด้านอุทกวิทยาของกรมทรัพยากรธรณี พบว่า พื้นที่อำเภอภูหลวงสามารถพัฒนาแหล่งน้ำใต้ดินระดับตื้นและระดับลึกขึ้นมาใช้เพื่อต่อการบริโภค อุปโภค โดยมีน้ำใต้ดินในระดับ 80-200 ฟุต ปริมาณน้ำที่พบอยู่ในช่วง 20-100 แกลลอน/นาที่ และบางแห่งอาจมีปริมาณน้ำมากกว่า 200 แกลลอน/นาที่ และคุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำมาใช้เพื่อการบริโภค อุปโภค ตามมาตรฐานคุณภาพน้ำบาดาลเพื่อการบริโภค แต่พื้นที่บางแห่งอาจมีคุณภาพไม่เหมาะสม มีความกระด้างสูง เนื่องจากมีปริมาณเกลือแคลเซียม แมกนีเซียมสูง

จากสภาพปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้อุปโภค บริโภคของหมู่บ้านต่างๆ และการแก้ปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้องพัฒนาแหล่งน้ำให้แก่หมู่บ้านที่ขาดแคลน และแนวทางหนึ่ง คือ การพัฒนาน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้ เนื่องจากน้ำใต้ดินของพื้นที่ลุ่มน้ำเลยตอนบน มีศักยภาพที่จะพัฒนาขึ้นมาใช้ประโยชน์เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนน้ำได้ ในขณะเดียวกันก็สามารถพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม และสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ได้ ดังนั้น จำเป็นต้องพัฒนาแหล่งน้ำใต้ดินขึ้นมาโดยต้องเลือกพื้นที่ที่สามารถให้ปริมาณน้ำได้มากและสามารถให้น้ำได้ต่อเนื่องตลอดปี

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสำรวจและขุดเจาะน้ำบาดาลในหมู่บ้านต่างๆ ที่ขาดแคลนน้ำ
- 2) เพื่อให้มีปริมาณน้ำมาช่วยเสริมความต้องการการใช้น้ำจากกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน
- 3) เพื่อช่วยในการประกอบอาชีพของเกษตรกร

3. พื้นที่ดำเนินโครงการ

พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล 5 แห่ง ของอำเภอภูหลวง (นาร่อง อบต.ละ 1 แห่ง)

4. ระยะเวลาดำเนินงาน

2 ปี พ.ศ.2552-2553

5. เป้าหมายของโครงการ

- 1) ช่วยให้มีพื้นที่เกษตรกรรมในแต่ละ อบต. มีน้ำใช้ในการทำเกษตรกรรมตลอดปี
- 2) ช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการบริโภค อุปโภค

6. กิจกรรมโครงการ

- 1) สำรวจและขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลในพื้นที่เป้าหมายของโครงการ
- 2) ทดสอบปริมาณการให้น้ำและคุณภาพน้ำของบ่อน้ำบาดาล
- 3) พัฒนาบ่อน้ำบาดาลให้เป็นแหล่งผลิตน้ำประปาหมู่บ้าน รวมทั้งเป็นแหล่งน้ำสำหรับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมด้วย
- 4) ประเมินผลโครงการแบบมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ

7. งบประมาณ

- 1) ปี พ.ศ.2552 งบประมาณ 250,000 บาท
- 2) ปี พ.ศ.2553 งบประมาณ 250,000 บาท

8. การบริหารโครงการ

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สำนักงานทางหลวงชนบท ร่วมกับ อบจ.เลย และ อบต.วางแผน สำรวจ ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลต่างๆ ในพื้นที่เป้าหมาย (พื้นที่ขาดแคลนน้ำใช้อุปโภคบริโภค)

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ประชาชนในหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค มีน้ำสะอาดใช้เพิ่มขึ้น
- 2) ประชาชนในพื้นที่ดำเนินการมีน้ำใช้เสริมในการประกอบอาชีพได้
- 3) ช่วยให้เกิดความเข้มแข็งทางสังคมในพื้นที่

1.6 โครงการรณรงค์ปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย

1. หลักการและเหตุผล

น้ำเป็นปัจจัยสำคัญสูงสุดในการผลิตพืชผลทางการเกษตร ในช่วงฤดูแล้งระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม ของทุกปี สภาพของอากาศทั่วไปค่อนข้างร้อนและแห้งแล้ง ปริมาณน้ำฝนน้อย ซึ่งอาจมีผลทำให้บางพื้นที่เกิดสภาวะขาดแคลนน้ำอุปโภค รวมทั้งการขาดน้ำเพื่อการเกษตรด้วย

แนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรแนวทางหนึ่ง คือ การปรับเปลี่ยนวิธีการเพาะปลูกพืช เช่น การปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย อาทิ พริก ถั่ว งา ทานตะวัน หรือพืชล้มลุกอื่นๆ รวมทั้งส่งเสริมการทำไร่นาสวนผสมให้มากขึ้น ดังนั้น เกษตรกร จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตแบบเดิม

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยให้แก่เกษตรกร
- 2) เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตพืชที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

3. พื้นที่ดำเนินโครงการ

พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล 4 แห่ง คือ แก่งศรีภูมิ หนองคัน ห้วยสีเสียด และภูหอ

4. ระยะเวลาดำเนินงาน

4 ปี พ.ศ.2552-2555

5. เป้าหมายของโครงการ

- 1) จัดอบรมการปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยแก่เกษตรกรปีละ 1 ครั้ง
- 2) ศึกษาดูงานการปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งปีละ 1 ครั้ง

6. กิจกรรมโครงการ

- 1) สำรวจสภาพดินและพิจารณาเลือกพืชที่ใช้น้ำน้อยเพื่อนำมาปลูกแทนพืชชนิดเดิม
- 2) ศึกษาความเป็นไปได้ทางด้านเศรษฐกิจในการการปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย
- 3) จัดอบรมการปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยแก่เกษตรกรที่สนใจ

- 4) ศึกษาดูงานในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการการปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย
- 5) จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรที่ต้องการปลูกปลูกที่ใช้น้ำน้อย
- 6) ดำเนินการผลิตพืชที่ใช้น้ำน้อย
- 7) ประเมินผลโครงการแบบมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่

รับผิดชอบ

7. งบประมาณ

- 1) ปี พ.ศ.2552 งบประมาณ 50,000 บาท
- 2) ปี พ.ศ.2553 งบประมาณ 50,000 บาท
- 3) ปี พ.ศ.2554 งบประมาณ 50,000 บาท
- 4) ปี พ.ศ.2555 งบประมาณ 50,000 บาท

8. การบริหารโครงการ

สำนักงานเกษตรจังหวัด ร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดิน และองค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้อง ประสานงานร่วมกับกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ดำเนินโครงการ

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เกษตรกรสามารถนำความรู้ ความเข้าใจไปใช้ในการปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด
- 2) ลดปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่เป้าหมายได้

1.7 โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำของแหล่งน้ำผิวดิน

1. หลักการและเหตุผล

อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย ประสบปัญหาด้านแหล่งน้ำ 2 ประการ คือ ขาดแคลนน้ำในการอุปโภค บริโภค และน้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง เนื่องจากน้ำในแหล่งน้ำผิวดินต่างๆ จะแห้งปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ แหล่งน้ำตื้นเขินจากการชะล้างพังทลายของดินตามภูเขาหรือการกัดเซาะบริเวณริมตลิ่ง เนื่องจากการไหลของน้ำในฤดูน้ำหลากอย่างรวดเร็ว สาเหตุของปัญหาดังกล่าวพื้นที่ป่าต้นน้ำถูกทำลาย น้ำจะกัดเซาะหน้าดินลงไปแหล่งน้ำธรรมชาติเกิดการทับถมทำให้แหล่งน้ำตื้นเขิน มีความสามารถในการเก็บกักน้ำได้ลดน้อยลง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการขุดลอกพื้นที่เพื่อให้สามารถเก็บกักน้ำได้เต็มประสิทธิภาพและสามารถให้น้ำเพื่อการเกษตรกรรมได้อย่างต่อเนื่องตลอดไป

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้แหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึงสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่อง
- 2) เพื่อให้มีน้ำใช้เพื่อการบริโภค อุปโภคอย่างพอเพียง
- 3) เพื่อช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเนื่องจากปัญหาการขาดแคลนน้ำในการประกอบอาชีพ

3. พื้นที่ดำเนินโครงการ

แหล่งเก็บกักน้ำตามธรรมชาติต่างๆ ที่ตื้นเขิน

4. ระยะเวลาดำเนินงาน

4 ปี พ.ศ.2552-2555

5. เป้าหมายของโครงการ

- 1) ขุดลอก ปรับปรุงแหล่งเก็บกักน้ำ จำนวน 10 แห่ง ให้สามารถใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

6. กิจกรรมโครงการ

- 1) สำรวจสภาพแหล่งน้ำผิวดินในปัจจุบัน

- 2) ดำเนินการขุดลอก ฟันฟุ บำรุงแหล่งน้ำธรรมชาติตามความเหมาะสม
- 3) ฟันฟุสภาพแวดล้อมบริเวณโดยรอบแหล่งน้ำผิวดิน
- 4) ปรับปรุงและจัดระบบการใช้ที่ดินและน้ำจากแหล่งน้ำตามหลักการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 5) ประเมินผลโครงการแบบมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ

7. งบประมาณ

- 1) สำนักงานชลประทานจังหวัดเลย
- 2) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย

8. การบริหารโครงการ

สำนักงานชลประทาน ร่วมกับ อบจ.เลยสำรวจ ออกแบบและก่อสร้าง รวมทั้งจัดสรรน้ำให้พื้นที่เกษตรกรรมตามเป้าหมาย สำนักงานพัฒนาที่ดินร่วมกับเกษตรจังหวัดแนะนำ ส่งเสริมมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำแก่ประชาชน

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) รักษาสภาพแหล่งเก็บกักน้ำธรรมชาติให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่อง
- 2) ป้องกันปัญหาการขาดแคลนน้ำในการเกษตรกรรม